

تلاش آمریکا برای حضور نظامی دائمی در آسیای میانه و قفقاز

well/خبرگزاری آران

خبرگزاری آران/سرویس قفقاز

برخی گزارش ها و شواهد موجود حکایت از برنامه های گسترده آمریکا برای حضوری پر رنگ تر در منطقه آسیای میانه و قفقاز حکایت دارد.

ترسیم فضای کنونی

در هفته های اخیر، اخبار و گزارش های گوناگونی از تدارکات وسیع آمریکا برای گسترش حوزه نفوذ در منطقه آسیای میانه و قفقاز منتشر شده و بسیاری از تحلیل گران نسبت به طرح های بعضا نظامی کاخ سفید برای حضور دائمی و در نتیجه بی ثباتی بیشتر در این منطقه هشدار داده اند.

دیدارهای اخیر '39;تاماس دوتون'39; مشاور ارشد وزیر امور خارجه و '39;لیندسی گراهام'39; عضو سنای آمریکا از ازبکستان و دیدار با '39;اسلام کریم اف'39; رئیس جمهوری این کشور، کمک های هفت میلیون دلاری آمریکا به بهانه تقویت امنیت مرزی و بهبود سیستم قضایی تاجیکستان و تلاش های '39;صدای آمریکا'39; برای تاسیس شبکه تلویزیونی به زبان گرجی در منطقه قفقاز از جمله واقعیت های خبری هستند که بخشی از برنامه های گسترده آمریکا برای بسط حوزه نفوذ در منطقه آسیای میانه و قفقاز را ترسیم می کنند.

البته این رویدادهای مهم در پیوند با موضوع امضای توافقنامه آمریکا و قرقیزستان در خصوص پایگاه هوایی مناس در تیرماه و همچنین تصویب پیش نویس لایحه تاسیس دفتر سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) در قرقیزستان و افزایش همکاری های متقابل ازبکستان و ناتو در اردیبهشت ماه گذشته در مسیری کاملا معنادار، این نگره تحلیلی را تایید می کنند.

در این میان، چند ماهی است که پایتخت های کشورهای کوچک اما مهم منطقه آسیای میانه و قفقاز به عنوان کانون دیدارها و رایزنی های دیپلماتیک و بیشتر امنیتی مقام های آمریکایی و ناتو انتخاب شده و تقریبا هفته ای نیست که یک مقام دولتی، نظامی یا پارلمانی این کشور به این منطقه سفر نکنند.

محور اصلی بیشتر این دیدارها افزایش همکاری های سیاسی و امنیتی کشورهای حوزه آسیای میانه و قفقاز با ایالات متحده آمریکا است که نمود اصلی آن را می توان در برخی توافق های سیاسی و نظامی با کشورهای این منطقه از جمله تاجیکستان، قرقیزستان و ازبکستان مشاهده کرد.

دامنه وسیع این توافق ها از فروش تسلیحات نظامی آمریکایی تا پاره توافق های سیاسی و نظامی همچون راه اندازی مقر ناتو در قرقیزستان و واگذاری پایگاه هوایی مناس از سوی این کشور به نیروهای آمریکایی و ناتو را شامل می شود.

'39;مناس'39; پایگاه هوایی مهم آمریکا در آسیای مرکزی است که از سال 2001 فعال بوده است. این پایگاه بهترین مسیر دسترسی نیروهای آمریکایی و ناتو به افغانستان به شمار می رود. اخیرا برخی رسانه های منطقه به استناد به منابع خبری خود، خبرهایی درباره تصمیم ترکمنستان مبنی بر خرید 2 فروند قایق گشتی کلاس '39;Point Jackson'39; از آمریکا را منتشر کرده اند. افزون بر این، آمریکا در قالب برگزاری رزمایش های مشترک نظامی با کشورهای منطقه از جمله جمهوری آذربایجان نیز به برنامه ریزی های گسترده ای برای حضوری گسترده و طولانی مدت در منطقه دست زده است.

تحلیل و ارزیابی

به باور تحلیل گران و ناظران آگاه، همزمان با برخی زرمه ها درباره خروج آمریکا از صحنه بحران زده افغانستان، گمانه های فراوانی در رابطه طرح های واشنگتن برای استفاده از ظرفیت بالقوه و بالفعل حوزه آسیای میانه و قفقاز به عنوان حوزه های جدید استقرار نیروهای نظامی خارج شده این کشور از افغانستان مطرح شده است.

آمریکایی ها برای اجرای این راهبرد، همزمان با بزرگنمایی تهدیدات طالبان، خطرات ناشی از خروج نیروهای نظامی خود از افغانستان را در محیط امنیتی پیرامون این کشور برجسته کرده و آن را زمینه ای مهم در ایجاد بی ثباتی و آشوب برای کشورهای عمدتا ضعیف و آسیب پذیر حوزه آسیای میانه و قفقاز تداعی و القاء کرده اند.

در این میان، آمریکا در چارچوب راهبرد مورد نظر بر آن است تا زیر پوشش برنامه هایی چون مبارزه با تروریسم و افراط گرایی به بسط حضور خود در آسیای مرکزی و قفقاز اقدام کرده و در این راستا پایگاه های نظامی متعددی را در این منطقه مستقر سازد.

بر اساس برنامه های اعلام شده توسط مقامات نظامی غربی، قرار است تا سال 2014 نظامیان خارجی قلمرو افغانستان را ترک کنند. پیش بینی ها در مورد اوضاع افغانستان بعد از خروج نظامیان غربی مختلف است و نظر غالب آن است، که ناآرامی ها ادامه و به کشورهای همسایه سرایت خواهند کرد.

با این بهانه است که بسیاری از کارشناسان مسائل منطقه، خروج آمریکا از افغانستان را در اصل جابجایی نیروهای این کشور از افغانستان به آسیای مرکزی تعبیر و تفسیر می کنند؛ طرحی که نشانه ها و زمینه های مهم آن از چندی پیش آشکار شده است.

در ماه اگوست سال 2010 برنامه های آمریکا مبنی بر تأسیس پایگاه های نظامی در پنج کشور آسیای مرکزی افشا شد، نهاد مبارزه با مواد مخدر وابسته به فرماندهی مرکزی آمریکا اعلام کرد، که برای تأسیس مرکز نظامی-آموزشی در مرکز استان اوش (قرقیزستان) و قرتاغ (تاجیکستان)، پایگاه چرخبال ها در حومه آلمانی (قزاقستان)، بازسازی و تجهیز گذرگاه های مرزی در ازبکستان، ترکمنستان و قرقیزستان 40 میلیون دلار اختصاص داده است. البته به موازات این برنامه ها، آمریکا کمک های مالی مختلفی در اختیار این کشورها قرار داده و می دهد، تا با هر راه ممکن آنها را به همکاری ها با خود متمایل و از این طریق از نفوذ رقبای خود، قبل از همه روسیه و چین بر این کشورها، بکاهد.

در مجموع آمریکا با خروج از افغانستان، موقع خود را در منطقه آسیای مرکزی توسعه خواهد بخشید، زیرا با همه کشورهای برنامه های را در جهت مبارزه با تروریسم و افراط گرایی تهیه و تصویب کرده، موفق به تأسیس پایگاه های نظامی خود نیز شده است.

با این حال ، به نظر می رسد، این جابجایی نظامی از افغانستان و به تبع آن، گسترش حضور نظامی آمریکا در آسیای میانه و قفقاز به نتیجه ای غیر از بی ثباتی بیشتر و افزایش خشونت ها در این منطقه نخواهد انجامید؛ این، هشداری است که از سوی بسیاری از کارشناسان منطقه و غربی مطرح شده است.

در این ارتباط پژوهشگر مرکز مطالعات '39;پولیت کانتاکت'39; روسیه معتقد است: ایجاد مراکز نظامی آمریکا در آسیای مرکزی با توجه به ارتباط گروه های تروریستی در افغانستان با نیروهای نظامی خارجی مستقر در این کشور، نگران کننده و عامل بی ثباتی بلند مدت در منطقه است.

'39;آندرانیک درنکیان'39; با اشاره به این که در آمریکا گروه هایی وجود دارند که به دنبال ایجاد مراکز جدید نظامی در آسیای مرکزی هستند، این موضوع را به دلیل ایجاد بی ثباتی بلندمدت در منطقه نگران کننده دانست.

وی بر این عقیده است که برخی از کشورها برای تأمین منافع ژئوپلیتیکی و ژئواقتصادی خود در ابتدا از احتمال بروز چالش ها و تهدیدهایی در منطقه سخن می گویند و سپس خودشان این چالش ها و تهدید ها را ایجاد کرده و اعلام می کنند که قصد داریم با حضور در منطقه از شما دفاع کنیم!

پایان پیام.